

TA'LIM OLUVCHILARDA HAYOTIY KO'NIKMALARNI SHAKLLANTIRISH VA RIVOJLANTIRISHDA IJTIMOIIY-HISSIY TA'LIMNING O'RNI: JISMONIY TARBIYA VA UNI IJTIMOIIY ISHLAB CHIQRISH TARAQQIYOTI ASOSI SIFATIDA.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.19186477>

Urinov Abdubannob Dadajonovich

Farg'ona viloyat pedagogik mahorat markazining Metodik xizmat ko'rsatish bo'limi Jismoniy tarbiya va CHQBT metodisti, +99899-997-00-27; e-mail: uinovadubannob@gmail.com

Annotatsiya

Ushbu maqolada jismoniy tarbiya va madaniyatning tabiiy qonunlarga asoslangan asosiy tushunchalari muhokama qilinadi, bu tushunchalar jismoniy tarbiya o'qituvchilari tomonidan o'quvchilarda hayotiy ko'nikmalarni shakllantirish va rivojlantirish uchun zarurdir. Shuningdek, u ijtimoiy-emotsional rivojlanish sohasi va sanoat taraqqiyoti o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni ta'kidlaydi.

Annotation: *This article discusses the essential concepts of physical education and culture based on natural laws, which are necessary for physical education teachers to form and develop life skills in learners. It also highlights the interconnectedness between the field of social-emotional development and industrial progress.*

Аннотация: *В данной статье рассматриваются основные концепции физического воспитания и культуры, основанные на законах природы, которые необходимы учителям физического воспитания для формирования и развития жизненных навыков у учащихся. Также подчеркивается взаимосвязь между областью социально-эмоционального развития и промышленным прогрессом.*

Kalit so'zlar: *faol harakat, ijodiy ishlar, hayotiy ko'nikmalar, barkamol, ontogenez, tabiiy qonunlar, optimal.*

Keywords: *active movement, creative work, life skills, harmonious, ontogenesis, natural laws, optimal.*

Ключевые слова: *активные движения, творческая работа, жизненные навыки, гармония, онтогенез, законы природы, оптимальность.*

Mamlakatimizda umumiy o'rta ta'lim sohasida ta'lim-tarbiya tizimining sifati va samaradorligini oshirish, yuksak intellektual va ma'naviy salohiyatli yangi avlod kadrlarini tayyorlash, maktab bitiruvchilarini zamonaviy kasb-hunar egalari bo'lishlari uchun ularda zarur ko'nikma va bilimlarni shakllantirish, bunda maktabni mamlakatda olib borilayotgan barcha islohotlarning asosiy o'chog'iga aylantirishga qaratilgan chora-tadbirlar Davlat siyosati darajasida amalga oshirilmoqda.

Shu o'rinda, maktab ta'limini rivojlantirishni umumxalq harakatiga aylanishi zarurligi, eng muhimi – jamiyatda o'qituvchilarning salohiyati, malakasi, o'quv jarayonini samarali tashkil etish va o'quv jarayoniga ta'lim sifatini oshirishga qaratilgan ilg'or tajribalari, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni joriy etish hamda maktabgacha va maktab ta'limi tizimi xodimlari o'rtasida o'zaro tajriba almashishlari muhim ahamiyat kasb etadi.

Jismoniy tarbiya – harakatlarini maqsadga muvofiq ravishda takrorlash va ular bilan bog'liq munosabatlarni ko'paytirish (neyrofiziologik va biokimyoviy, fazoviy-ob'yektiv va motor-xulq-atvor) orqali harakat faoliyati sohasida zarur bo'lgan qobiliyat va xususiyatlarni shakllantirishning pedagogik

Ta'lim jarayonida integrativ yondashuv: nazariya va amaliyotasosida hayotiy ko'nikmalarni rivojlantirish

ravishda tashkil etilgan jarayoni. Ushbu munosabatlar vosita faoliyatining zarur tarkibiy qismlaridan biridir. Jismoniy tarbiyani boshqa tarbiya turlaridan ajratib turadigan xususiyati shundaki, bu jismoniy sifatlarni optimallashtirish bilan bir qatorda harakat qobiliyatlari va ko'nikmalarini tartibli shakllantirishni ta'minlaydigan qonunlar asosida davom etadigan jarayon bo'lib, ularning kombinatsiyasi insonning jismoniy imkoniyatlarini belgilaydi.

[Jismoniy tarbiyaning mohiyatini tushunish uchun jismoniy tarbiya va jismoniy rivojlanish o'rtasidagi bog'liqlikni aniq tushunish kerak. Ontogenezda organizmning morfofunktsional xususiyatlarini o'zgartirish jarayoni sifatida jismoniy rivojlanish uning tabiiy qonuniyatlariga muvofiq sodir bo'ladi: yosh ketma-ketligi va notekis rivojlanish, rivojlanishning genetik va atrof-muhit omillarining o'zaro ta'siri va tana funktsiyalaridan tashkil topgan.] Inson voyaga yetganida tana vazni va kattaligi o'nlab marta, funktsional tizim va jismoniy sifatlarning ba'zi ko'rsatkichlari 20-30 marta o'zgaradi.

Tabiiy qonunlarga tayangan holda, insonning jismoniy rivojlanish jarayoni bir vaqtning o'zida ijtimoiy hayot sharoitlari, faoliyati va jismoniy tarbiyasi bilan bog'liq. To'g'ri tashkil etilgan jismoniy tarbiya jismoniy rivojlanish dinamikasiga ta'sir qilishi, muhim jismoniy fazilatlarining yo'naltirilgan rivojlanishini ta'minlashi, organizmning funktsional imkoniyatlarini va ijtimoiy foydali faoliyatni amalga oshirish uchun zarur bo'lgan mehnat qobiliyatining umumiy darajasini oshirishi va qarish bilan bog'liq bo'lgan yoshga bog'liq shartlarini keyinga qoldirishi mumkin. Shunday qilib, inson rivojlanishi va jismoniy tarbiya bir-biri bilan chambarchas bog'liq jarayonlardir.

Jismoniy tarbiyada boshqaruv keng qamrovli emas, chunki, jismoniy rivojlanish, shuningdek, ijtimoiy va tabiiy omillar va sharoitlarning, shu jumladan genetik omillarning o'zaro ta'sirining butun majmuiga bog'liq.

XULOSA O'RNIDA

Yuqorida keltirilgan ta'riflar jismoniy tarbiyaning o'ziga xos vazifalarini o'zida aks ettiradi. Shu bilan birga, jismoniy tarbiya jarayonida, har qanday ajralmas pedagogik jarayonda bo'lgani kabi, umumiy vazifalar va o'quvchilarda hayotiy ko'nikmalarni shakllantirish va rivojlantirish maqsad-muammolar ham hal qilinadi, ular ham umuman ijtimoiy ta'lim tizimiga xosdir. Insonning jismoniy va ma'naviy rivojlanishining birligi ob'ektiv ravishda ta'limning barcha turlarini, shu jumladan jismoniy, aqliy, axloqiy, estetik, irodaviy aloqalarni oldindan belgilab beradi. jismoniy tarbiyaning o'ziga xosligi uning vositalari - jismoniy mashqlar bilan belgilanadi.

Jismoniy ta'limning mazmuni - jismoniy tarbiya bu tug'ilishdan keyingi odamning individual rivojlanishini barcha davrlariga qadar cho'ziladigan uzoq muddatli jarayon. Ushbu jarayonning mazmuni va shakllari organizm rivojlanishining yosh qonuniyatlariga, hayot va faoliyat sharoitlariga, mantiqqa qarab o'zgaradi.

Ijtimoiy ishlab chiqarish taraqqiyoti insonning ijtimoiy mehnat faoliyatidagi o'rni va funktsiyalarini belgilaydi, u jismoniy mehnatning xususiyatini o'zgartiradi, lekin jamiyat a'zolarining optimal jismoniy tayyorgarligi talabini saqlab qoladi.

Jismoniy tarbiyaning maqsadi - jismonan ijodiy ishlarga va Vatan himoyasiga tayyor, sog'lom, barkamol insonlarni tarbiyalash. Jismoniy tarbiya yuqori ko'rsatkichlarni ta'minlaydi va moddiy ishlab chiqarishni tashkil etishda hal qiluvchi omil hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1.O'zbekiston Respublikasi Ta'lim to'g'risidagi Qonuni, 637-sonli 23.09.2020-y.

Ta'lim jarayonida integrativ yondashuv: nazariya va amaliyotasosida hayotiy ko'nikmalarni rivojlantirish

2. O'zbekiston Respublikasi qonuni Jismoniy tarbiya va Sport to'g'rsida 2015-y.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Maktabgacha va maktab ta'limi tashkilotlari xodimlarini uzluksiz kasbiy rivojlantirish tizimini takomillashtirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida" 2024-yil 21-iyundagi PQ-231-son.
4. O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirining 2024-yil "7"-avgustdagi 246-son buyrug'i.
5. Sport trenirovkasi nazariyasi va metodikasining asoslari. Raximov M.M - T., 2017-yil.
6. Jismoniy tarbiya nazariyasi va metodikasi. AbdullaevA, Xonkeldiev Sh. FDU-T. 2015.